

וּיקְרָא

א.

לְלַמְדָנוּ, וּמָה זֶה בָּא לְלַמְדָנוּ שֶׁהִיָּתָה קְרִיאָה לְכָל הַדְּבָרוֹת, וּמָה נִפְקָא מִיָּנָה, מָה דִּתְהוּ הָהוּ, וּכְעֵין שֶׁהִקְשׁוּ בַּגְּמָרָא¹, וְאִף דְּאִשְׁפַּחֵן כְּהַאי גְּוֹנָא (סנהדרין טו, ב) שׁוּר סִינֵי בְּכַמְהוּ, כְּבָר הִקְשׁוּ שָׁם בַּתּוֹסְפוֹת².

אָךְ בְּאַמַּת כָּל דְּבָרֵי תוֹרָה הֵם נִצְחִיִּים, וְנוֹתְנִין בְּכָל זְמַן, שֶׁהֵם לְמוֹד לְאָדָם, לְכָל אֶחָד בְּפִרְטוֹ. וְהַעֲנִין בְּכַאֲזוּ, שֶׁבָּא לְלַמְדָנוּ, שֶׁהֶעֱקָר הוּא מִצַּד הָאָדָם הַהֲכֵנָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַש"י (שמות יט, א) עַל מָה שֶׁנֶּאֱמָר (שם) בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מְדַבְּרֵי סִינֵי, מָהוּ בַּיּוֹם הַזֶּה, שֶׁיְהִיוּ דְבָרֵי תוֹרָה חֲדָשִׁים עֲלֵיךְ כְּאֵלוֹ הַיּוֹם נִתְּנוּ. אִף שֶׁזֶה הָיָה קִדְּם מִתַּן תּוֹרָה, רַק שֶׁבָּאוּ לְמָקוֹם שֶׁאַחַר כֵּן קָבְלוּ שָׁם הַתּוֹרָה, וְהוּא הַהֲכֵנָה לְמִתַּן תּוֹרָה³. וְעַל זֶה הַהֲכֵנָה אָמַר, שֶׁצְרִיף בְּכָל פַּעַם חֲשֵׁק

וּיקְרָא אֶל מֹשֶׁה (ויקרא א, א), וּפְרַשׁ רַש"י זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה (שם), לְכָל דְּבָרוֹת וּלְכָל צְוויִים קִדְּמָה קְרִיאָה בְּלִשׁוֹן חֶבֶה, אָבֵל בְּנִבְיָאֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם, נִגְלָה עֲלֵיהֶם בְּלִשׁוֹן אֲרָעֵי וְטַמְאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר (במדבר כג, ד) וַיִּקְרַ אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם. וְהוּא מִתּוֹרַת כְּהֻנִּים⁴ דְּמַפְיָק כֵּן, דְּלְכָל דְּבָרוֹת וּלְכָל צְוויִים קִדְּמָה קְרִיאָה. וְאַחַר כֵּן מַפְיָק בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים⁵ דְּהַשִּׁיב מֹשֶׁה הַנִּי, מְגִזְרָה שְׁוֵה מְסִנָּה. וְאָמַר מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לְשׁוֹן חֶבֶה וּלְשׁוֹן זִירוֹ. וְאַחַר כֵּן אָמַר, דְּבָר אַחַר, מֹשֶׁה מֹשֶׁה, הוּא מֹשֶׁה עַד שֶׁלֹּא נִדְּבַר, הוּא מֹשֶׁה מְשֻׁנְדָבֵר עִמוֹ.

וְצְרִיף לְהַבִּין, הָא כָּל עֲנִין גְּזֵרָה שְׁוֵה נִמְסְרוּ הַלְכָה לְמֹשֶׁה מְסִינֵי

א. "ויקרא... וידבר" (ויקרא א, א), הקדים קריאה לדיבור. הלא דין הוא, נאמר כאן דבור ונאמר בסנה דבור, מזה דבור האמור בסנה הקדים קריאה לדבור, אף דבור האמור כאן הקדים קריאה לדבור" (ספרא ויקרא, דבורא דנדבה, פרשה א אות א). ב. "ומנין שעל כל קריאה היה אומר הנביא ת"ל (שמות ג, ד): ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה ויאמר הנביא, שאין תלמוד לומר ויאמר הנביא, ומה ת"ל ויאמר הנביא? מלמד שעל כל קריאה וקריאה היה אומר הנביא" (שם אות יא). ג. "משה משה/ אברהם אברהם/ יעקב יעקב, שמואל שמואל/ לשון חבה ולשון זירו. דבר אחר, משה משה/ הוא משה עד שלא נדבר עמו, הוא משה משנדבר עמו" (שם אות יב). ד. ראה נידה (יט, א): "אין אדם דן ג"ש מעצמו". פרש"י (סוכה יא, ב ד"ה ילפינן): "ואין אדם דן גזירה שוה מעצמו, אלא אם כן למדו מרבו, ורבו מרבו, עד משה רבינו". ה. "כיצד הלבישן? (מהו סדר לבישת בגדי הכהונה אצל אהרון ובניו), כיצד הלבישן? מאי דהוה הוה?" (יומא ה, ב). פרש"י: "מאי דהוה הוה – ומה צריך לנו לשאול?". ו. פרש"י: "שור סיני – בהמה שקרבה להר בעוד שהשכינה שם, דכתיב (שמות יט, ג): 'אם בהמה אם איש לא יחיה, בכמה – דיינים נידון'. ז. "וא"ת ומאי קמביעיא ליה משור סיני, דמאי נפקא מינה, מאי דהוה הוה..." (שם ד"ה שור סיני). ח. ראה מש"כ רבינו (יתרו, אות י ד"ה והנה בפרשה): "אכן הם הדברים שאמרנו, שמרמזו שעיקר הוא החשק החדש והתשוקה חדשה בכל יום להתחדשות דברי תורה, וזה שלמדו מכאן, שהביאה למדבר סיני היה בחשק גדול ובהפקרות

הוא עֲנֵן זְרוֹז וּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מא, לב) וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחֲלוּם פְּעָמִים כִּי נִכּוֹן הַדָּבָר מֵעַם הָאֱלֹהִים וּמִמֶּהָר הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ.

וְזֶה שֶׁנֶּלְמַד כָּאן, שֶׁלְכָל דְּבָרוֹת צְרִיף קְרִיאָה מִצַּד ה' יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁהָאָדָם יֹאמַר הַנְּנִי. הַכְּנָה מִצַּד הָאָדָם לְקַבֵּל, שִׁיחָה כְּלִי מוּכָן וּמְכֻשָׁר לְהַשְׁרָאָת הַקְּדוּשָׁה. מֵה שְׁאִין בֶּן בְּנִיָּאִי אֲמוֹת הָעוֹלָם, כְּגוֹן בְּלָעַם, שֶׁלֹּא הָיָה נִפְשׁוֹ מְכֻשָׁר וּמוּכָן לְהַשְׁרָאָת הַקְּדוּשָׁה. כִּי הִגַּם שֶׁהָיָה מִבֵּין בְּיָקְרוֹת הַקְּדוּשָׁה, עִם כָּל זֶה בְּעֵצָם נִפְשׁוֹ הָיָה מְלֵא זְהֻמַּת הַטְּמָאָה, כִּידוּעַ, וְדְבוּר הַנְּבוּאָה מִהַשְׁכִּינָה הָיָה דְרָךְ מְעַבֵּר בְּעֵלְמָא בְּנִפְשׁוֹ הַטְּמָאָה, בְּדָרְךְ אַרְעִי, וְכִדְאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשָׁה עַל פְּסוּק וְכֹה תְדַבֵּר. לֹא שִׁיף גְּבִיָּה לְשׁוֹן קְרִיאָה.

וּמֵעֵינ הַשְּׁפַעַת שְׁפַע קְדוּשָׁה זֶה נִשְׁפַּע לְנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשַׁבַּת קְדוּשָׁה, דְּבַעֲי גַם בֶּן הַכְּנָה דְּרַבָּה. וְזֶהוּ לְשׁוֹן זְרוֹז

מְחֻדָּשׁ לְדְבָרֵי תוֹרָה, וְתַמִּיד ה' יִתְבָּרַךְ נִקְרָא נוֹתֵן הַתּוֹרָה בַּהוֹנָה^ט. וְעַל תּוֹרָה שֶׁבְעַל פִּה כְּתִיב (ישעיהו נט, כא) וְדְבָרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ, שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן בְּלִב יִשְׂרָאֵל וּבְפִיהֶם.

וְשַׁבַּת, דְּאִיהוּ כְּלָל דְּכָל אוֹרֵי־תָא^ט, כְּתִיב בֵּיה (שמות טז, ה) וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יְבִיאוּ, דְּשַׁבַּת בְּעֵי הַכְּנָה דְּרַבָּה^ט, וּמְקָרָא קְדוּשָׁה זְמַיִן לְאַתָּר דְּאִקְרִי קְדוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁמוּבָא בְּזִהַר הַקְּדוּשָׁה^ט.

אֲדָּה הַקְּרִיאָה וְהַכְּנָה הוּא גַם בֶּן מִצַּד ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁנוֹתֵן חֶשֶׁק בְּלִב יִשְׂרָאֵל. כִּי עֲנֵן קְרִיאַת שְׁמוֹ הוּא הַתְּעוֹרְרוֹת הַנִּפְשׁ, כְּדֹאִיתָא בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז' ל"י, שֶׁקְרִיאַת שְׁמוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא שְׂרֵשׁ נִפְשׁ חַיָּה שְׁלוֹ, וְלִכְּן הוּא מְקִיץ מִן הַשְּׁנָה, כְּשֶׁקּוֹרְאִין אוֹתוֹ בְּשְׁמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בּוֹ הַנִּפְשׁ חַיָּה שְׁלוֹ. וּמֵה גַם כְּאֲשֶׁר ה' יִתְבָּרַךְ קוֹרָא אוֹתוֹ בְּשְׁמוֹ, אֲזִי נִתְוַסַּף בּוֹ בְּאוֹתוֹ שְׁעָה חַיּוֹת קְדוּשָׁה לְהַנְּפֵשׁ מִשְׁפַּע הַקְּדוּשָׁה. וּבְלָשׁוֹן כְּפוּל^ט

ופרישות מכל חמדות עולם הזה". ט. ראה ט"ז (או"ח סי' מז ס"ק ה): "ונראה לי עוד, שתקנו לחתום נותן התורה, שיש במשמעותו לשון הוה, ולא נתן בלשון עבר, אלא הכוונה שהוא יתברך נותן לנו תמיד בכל יום תורתו, דהיינו שאנו עוסקים בה, וממציא לנו הוא יתברך בה טעמים חדשים". י. ראה מש"כ רבינו (ויקהל, אות ז ד"ה ובינה). יא. "וְזֶה דְּשַׁבַּת... אִיהוּ כְּלָל דְּאוֹרֵי־תָא. וּמֵאֵן דְּנִטִיר שַׁבַּת, כְּאֵלּוּ נִטִיר אוֹרֵי־תָא כְּלָא" (זוהר ח"ב, יתרו צב ע"א). יב. "אמר רבה: מאי דכתיב (שמות טז, ה): 'והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו, חול מכין לשבת, וחול מכין ליום טוב, ואין יום טוב מכין לשבת, ואין שבת מכינה ליום טוב'" (ביצה ב, ב). פרש"י: "והכינו – והזמינו, כגון: מכאן אני אוכל למחר... וכתיב 'ביום הששי' וסתם ששי חול הוא, ואחשבה רחמנא לסעודת שבת שיזמיננה מבעוד יום, ובחול". וראה מש"כ רבינו (ויגש, אות ו ד"ה וזה הענין): "שנצרך הכנה דרבה, על ידי התפשטות הגשמיות, לזכות לקבל הנשמה יתירה, שהיא מעין עולם הבא, ונקרא שבת, שהיא כדוגמת דעלמא דאתי". יג. "בגין כף כתיב: 'מקראי קדש', זמינין אינין ליהוא אתר דאקרי קדש, לאתעשרא ביה ולאשתאבא ביה, בגין דיתקדשוין בלהון כהון כהון, וישתכח בהו חדותא" (זוהר ח"ג, אמור צג ע"ב). יד. שער הגלגולים (הקדמה כג). טו. ראה לעיל הערה ג. טז. "וכה תדבר" (במדבר

וְלִשׁוֹן חֶבֶה, שְׁזָכַר בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים,^ג
שֶׁחֶבֶה גוֹרֵם הַזְרוּז, שֶׁכֵּן אוֹהֵב מְזוּז
לְעִשׂוֹת רִצּוֹן אוֹהֵבו.

וְאָמַר^ד, דָּבָר אַחֵר, מִשֶּׁה מִשֶּׁה, הוּא
מִשֶּׁה עַד שֶׁלֹּא נִדְבָר עִמוֹ, הוּא
מִשֶּׁה מִשְׁנִדְבָר עִמוֹ. וְהִינוּ שֶׁהוּא עֲנִין
עֲנִנָה. שֶׁמִּקְדָּם אָמַר שֶׁהוּא לְשׁוֹן חֶבֶה
וְזוּרוֹ, שֶׁזֶה מִבִּיא לָזֶה, כְּאִמּוֹר. וְכִמּוֹ
בְּאַבְרָהָם, שֶׁהִיָּה לוֹ מִדַּת אֶהְבָּה (זוּהַר
ח"ג, וַאֲתַחֲנֵן רֹסֵב ע"ב), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו
מא, ח) אַבְרָהָם אוֹהֵבִי, הִיָּה לוֹ מִדַּת
הַזְרוּזוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ^ה זְרוּזוֹתֶיהָ דְּאַבְרָהָם
קִמְשָׁמַע לָן.

וְאַחֵר כֵּן אָמַר שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲנִנָה, וְכֵן
הוּא לְשׁוֹן רִשְׁוִי (בראשית כב, א
ד"ה הַנְּי) עַל הַנְּי, לְשׁוֹן עֲנִנָה. וְהוּא עַל
פִּי מֵה שֶׁאָמְרוּ^ו שֶׁאֶפְלוּ בְּשַׁעַה שֶׁאֲנִי
מִשְׁפִּיעַ לָכֶם גְּדֻלָּה, אַתֶּם מִמְעֵטִין

עֲצָמְכֶם. נִתְתִּי גְדֻלָּה לְאַבְרָהָם, אָמַר
וְאֲנִכִּי עֶפֶר וְאֶפֶר. שֶׁהִגְדִּלָּה שֶׁחֶשֶׁב אַחֵר
כֵּן, שֶׁנִּתֵּן לְנִמְרוֹד וְלְנִבְכַדְנֶצַר, הִינוּ
בְּמַלְכוּת וּמִמְשָׁלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וּבְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלִינוּ הַשְּׁלוֹם, אֲף שֶׁזָּכָה
לְגְדֻלָּה זוֹ גַּם כֵּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ^ז מִלֶּךְ אֶתְּ
עָלִינוּ, נְשִׂיא אֶתְּ עָלִינוּ, אֲף זֶה לֹא נִחְשֶׁב
אֶצְלוֹ לְמֵאוֹמָה, מֵה שֶׁהָשׂוּוּ כָּל אַמּוֹת
הָעוֹלָם וְהַמְּלִיכוֹת. אֲף כֵּאֵן, שֶׁפָּעַל
בְּדַבְּרוֹ וּבְתַפְלִתוֹ, אִם אִמְצָא וְגו', זֶה
הִיָּה גְדֻלָּה שְׁלוֹ, שֶׁחֶשֶׁב בְּעֵינֵי הַמְּקוֹם
כְּרוּךְ הוּא, אִז אָמַר (בראשית יח, כז) הִנֵּה
נָא הוֹאֲלֵתִי לְדַבָּר אֶל אֲדֹנָי וְאֲנִכִּי עֶפֶר
וְאֶפֶר, שֶׁהִשִּׁיג שְׁפִלוּתוֹ בְּעֵינָיו, שֶׁזֶה
הִפְחֵ אִינוּ מְצִדוֹ, רַק מְצִד ה' יִתְבָּרֵךְ.

וּבְמִשְׁחָה רַבְנוּ עָלִינוּ הַשְּׁלוֹם, שֶׁהִשִּׁיג
יֹתֵר, אָמַר, וְנִחְנֵנוּ מֵה, שֶׁגְּדוּל
מֵה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִשְׁחָה וְכו', יֹתֵר מִמֵּה

כג, ה). כִּה תְּדַבֵּר (השכינה שהיא בחינת 'כה' תדבר), וְלֹא אֲנִתָּה. כִּה תְּדַבֵּר, דְּשִׁלְטָא עַל כָּל שְׁלִיטִין תְּרִשִּׁין
וְקִסְמִין וְזִינִין בִּישִׁין, דְּלֹא יִכְלִין לְאַבְרָשָׁא לְבָנִי" (זוהר ח"ג, בלק ריא ע"ב). יז. "מִנִּין לִשְׁחִיטָה שֶׁהוּא בְּתוֹלוֹשׁ?
שְׁנֵאמַר (בראשית כב, ז): זִיקַח אֶת הַמֵּאֲכֵלֶת לִשְׁחוּט... קָרָא זְרוּזוֹתֶיהָ דְּאַבְרָהָם קמ"ל" (חולין טז, א). פִּרְשִׁי:
"קָרָא זְרוּזוֹתֶיהָ דְּאַבְרָהָם קמ"ל – שֶׁחֶשׁ וְנִזְהַר שֶׁמֵּא לֹא יִמְצָא צוּר אֶפִּילוּ מִחוּבֵר, וְהִבִּיא עִמוֹ
מֵאֲכֵלֶת". יח. "לֹא מִרְבֵּכִים מְכַל הַעֲמִים חֶשֶׁק ה' בְּכֶם כִּי אַתֶּם הַמְעַט" (דברים ז, ז), אִמַּר לָהֶם הַקִּבֵּה
לְיִשְׂרָאֵל: חוֹשְׁקֵי בְכֶם, שֶׁאֶפִּילוּ בְּשַׁעַה שֶׁאֲנִי מִשְׁפִּיעַ לָכֶם גְּדוּלָּה, אַתֶּם מִמְעֵטִין עֲצָמְכֶם לִפְנֵי. נִתְתִּי גְדוּלָּה
לְאַבְרָהָם, אִמַּר לִפְנֵי (בראשית יח, כז): זִיאֲנִכִּי עֶפֶר וְאֶפֶר, לְמִשְׁחָה וְאֶהְרֵן, אִמְרוּ (שְׁמוֹת טז, ז): זִיאֲנִחְנוּ מֵה/ לְדוּד,
אִמַּר (תהלים כב, ז): זִיאֲנִכִּי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ'. אֲבֵל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֵינִן כֵּן, נִתְתִּי גְדוּלָּה לְנִמְרוֹד, אִמַּר
(בראשית יא, ד): זִיאֲבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר/ לְפִרְעָה, אִמַּר (שְׁמוֹת ה, ב): זִיאֲ ה', לְסִנְחַרִּיב, אִמַּר (מ"ב יח, לה): זִיאֲ מִי
בְּכָל אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת/ לְנִבְכַדְנֶצַר, אִמַּר (ישעיהו יד, יד): זִיאֲעֵלָה עַל בְּמַתִּי עֵב, לְחִירִם מֶלֶךְ צוּר, אִמַּר (יחזקאל
כה, ב): זִיאֲ מוֹשֵׁב אֱלֹהִים יִשְׁבְּתִי בְּלֵב יָמִים" (חולין פט, א). יט. "אֵל עִמָּךְ שׁוֹה" (בראשית יד, יז), רַבִּי בְּרִכְיָה
וְרַבִּי חִנְיָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: שֶׁשֶׁם הַשּׁוּוֹ כָּל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים... וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתוֹ בְּתוֹכּוֹ לְמַעְלָה, וְהִיוּ
מִקְלָטִין לִפְנֵינוּ וְאוֹמְרִים לוֹ (שם כג, ו): זִיאֲמַעֲנוּ אֲדוֹנֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה, אִמְרוּ לוֹ: מֶלֶךְ אֶת עָלִינוּ, נְשִׂיא אֶת
עָלִינוּ, אֱלֹהֵי אֶת עָלִינוּ" (בר"ר מג, ה). כ. רֵאזָה מִשְׁכִּיב רַבִּינוּ (חִי שְׂרָה, אוֹת ט ד"ה זִיאֲ הַהֲבֵדֵל): זִיאֲ הַהֲבֵדֵל
בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים... גְּדוּלַת עוֹלָם הַזֶּה לֹא נִחְשֶׁב לָהֶם כְּלוֹם, וְכִמּוֹ שֶׁאִמְרוּ. רַק כָּל מֵה שֶׁהִשִּׁיגוּ יֹתֵר
בְּמִדְרִיגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, נַעֲשׂוּ שֶׁפֵּל יֹתֵר בְּעֵינֵיהֶם, וּמִיעֵטוֹ אֶת עֲצָמָם. מֵה שֶׁאֵינִן כֵּן בְּנִמְרוֹד וְנִבְכַדְנֶצַר וְכִדּוּמָה,

וכו'. וְצָרִיף לְהִבִּין, דְּמַה סְלָקָא דְעֵתָףּ
שְׂיִהִיָּה קְרִיאָה לְהַפְסְקוֹת.

הָעֲנִיָּן הוּא, דְּאָמַר דְּהַפְסְקוֹת הָיוּ
מְשֻׁמְשׁוֹת וְכוּ' לְמַשָּׁה לְהַתְּבוּנָן,

בִּינָה לְבָא (הַקְדַּמַת תִּיקוּז, יז ע"א), וְכַמוֹ
שְׁנַאָמַר (ישעיהו ו, י) וּלְבָבוֹ יִבִּין, הֵינּוּ
שְׂיִכְנָס לְלֵב, וְעַקֵּר הַדְּבָרִי תוֹרָה, הוּא
יִפְתַּח לְבָנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיִשֵּׁם בְּלִבְנוּ אֶהְבֵּתוֹ
וְיִרְאֵתוֹ (מתוך יובא לצינון). וְזֶה שְׁאָמְרוּ
יְכוּל לְהַפְסְקוֹת הֵיטָה קְרִיאָה, וְהֵינּוּ
שְׂיִהִיָּה מְצַד ה' יִתְבָּרַךְ, תְּלַמּוּד לּוֹמַר
וַיְדַבֵּר, לְדַבּוּר הֵיטָה קְרִיאָה, וְהֵינּוּ
הַדְּבָרִי תוֹרָה הוֹפִיעַ ה' יִתְבָּרַךְ מְצַדוֹ.

וְזֶה שְׁקַדְמָה קְרִיאָה, לְשׁוֹן חֲבָה, לְשׁוֹן
שְׂמֵלָאֲכִי הַשְּׂרַת מְשֻׁתְמָשִׁין בּוֹ,
שְׁנַאָמְרֵי וְקִרְאָא זֶה אֶל זֶה וְגו'. וְהֵינּוּ
דְשֻׁלַּשׁ קְדָשׁוֹת, קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ,
מוֹרָה עַל קְדָשׁוֹת הַשְּׁלוּשָׁה אַבּוֹתֵי,
קְדִישׁ בְּשָׂמִי מְרוֹמָא וְכוּ', נִגְדַּד אַבְרָהָם
אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, קְדִישׁ וְכוּ' עוֹבֵד
גְבוּרָתִיָּה, פַּחַד יִצְחָק, קְדִישׁ לְעֵלָם
וּלְעֵלְמֵי עֵלְמִיא, נִגְדַּד קְדָשׁת יַעֲקֹב אֲבִינוּ
עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שְׁמַדְתּוֹ אָמַת (זוהר ח"א,
ויצא קסא ע"א), וּכְתִיב (משלי יב, יט) שְׁפַת
אָמַת תִּכּוֹן לְעֵד. וּלְמַעְלָה, מִיְכָאֵל
וּגְבַרְיָאֵל נִגְדַּד חֲסֵד וּגְבוּרָה (זוהר ח"ג, צו

שְׁנַאָמַר בְּאַבְרָהָם, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּגִמְרָא כ"א.
וְהֵינּוּ שְׁלֵא הָיָה לוֹ שׁוּם הַוָּיָה בְּעִינָיו,
וַיַּדַּע שֶׁהוּא רַק מַה שְּׁבַחַר בּוֹ ה', וְהָיָה
זֶה רַק בְּבַחֲרִית ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהַצָּרִף לְכָרֵר
אֶחָד, וּבַחֲרַר בּוֹ.

וְזֶהוּ הַלְמוּד שְׁצָרִיף לְכָל דְּבוּר, דְּבָרִי
אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּפִיךָ (ישעיהו נט, כא).

שְׂיִהִיָּה הַכְּנָה מְצַד הָאָדָם, לְשׁוֹן זְרוּז
וּלְשׁוֹן חֲבָה. וְגַם שְׂיִשְׁגִּי עֲנוּה וְשְׁפָלוּת,
שְׂדָבְרִי תוֹרָה נִמְשָׁלוּ לְמִים, מַה מִּים
מְנִיחִין מְקוּם גְּבוּהָ וְהוֹלְכִין לְמְקוּם
נְמוּדָ, אִף דְּבָרִי תוֹרָה אֵינָם מְתַקְיָמִין
אֶלָּא בְּמִי שְׂדַעְתּוֹ שְׁפָלָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ
בְּתַעֲנִית (ז, א). וְסִימָן לְגִסּוֹת הַרוּחַ
עֲנִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּשִׁבְתָּ (לג, א). וְהֵינּוּ
עֲנִיּוֹת דְּתוֹרָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּקִדּוּשֵׁין
(מט, א). וּכְשֵׁרוּאִין שְׂמִשְׁגִּי הָאָדָם
שְׁפָלוּת, הוּא סִימָן שֶׁהוּא דְּבָרִי אֲשֶׁר
שְׁמַתִּי בְּפִיךָ, מַה יִּתְבָּרַךְ, וְהָאָדָם מְצַדוֹ
צָרִיף שְׂיִהִיָּה לוֹ הַכְּנָה, וְזֶהוּ שְׂיִאמַר
הַנְּנִי, שְׂיִהִיָּה כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל.

עוֹד שֵׁם בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים (ספרא ויקרא,
דבורא דנדבה, פרשה א, אות ח-ט) יְכוּל
אִף לְהַפְסְקוֹת הֵיטָה קְרִיאָה, תְּלַמּוּד
לוֹמַר, וַיְדַבֵּר וְכוּ', וּמָה הָיוּ הַפְסְקוֹת
מְשֻׁמְשׁוֹת, לְתַן רִנַּח לְמַשָּׁה לְהַתְּבוּנָן

שנתגאו במה שהשפיע להם ה' יתברך". כא. "אמר רבא ואיתימא ר' יוחנן: גדול שנאמר במשה ואהרן,
יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב: 'ואנכי עפר ואפר', ואילו במשה ואהרן כתיב: 'ונחננו מה'
(חולין פט, א). כב. "וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו ו,
ג). ובתרגום יונתן: "ומקבלין דין מן דין ואמרין: קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכנתיה, קדיש על ארעא
עובד גבורתיה, קדיש לעלם ולעלמי עלמיא". כג. ראה מש"כ רבינו בא (אות ט ד"ה וזכר); פקודי (אות ז

שֶׁהוּא פְּנִינָה מְלֻכּוֹת פֶּה (הַקְדַּמַת תִּיקוֹ"ז, יז ע"א), וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי (בראשית ב, ב) דָּא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה (זוהר ח"ג, בראשית מז ע"ב).

ב.

בַּמִּדְבָּר, רַבִּי תַנְחוּמָא פִּתַח, יֵשׁ זָהָב וְרַב פְּנִינִים וְכָלִי יָקָר שְׁפָתַי דַּעַת וְכוּ'. מִתְּלָא אָמַר, דַּעַת קְנִיַת מָה חֲסִרְתָּ וְכוּ'. יֵשׁ זָהָב, הַכֹּל הִבִּיאוּ נְדָבְתָן לְמִשְׁכַּן זָהָב וְכוּ'. וְרַב פְּנִינִים, זֶה נְדָבְתָן שֶׁל נְשִׂאִים וְכוּ'. לְפִי שְׁהִיְתָה נִפְשׁוּ שֶׁל מִשָּׁה עֲגוּמָה עָלָיו, וְאָמַר, הַכֹּל הִבִּיאוּ נְדָבְתָן, וְאֲנִי לֹא הִבֵּאתִי. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲיִיק, שְׁדִיבּוּרְךָ חֲבִיב עָלַי יוֹתֵר מִן הַכֹּל וְכוּ'.

לְהַבִּין זֹאת, מִה זֶה הַצַּעַר לְמִשָּׁה רַבָּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּזֶה שְׁלֵא הִבִּיא נְדָבְתוֹ זָהָב. כִּי בְּנִדְבָא הוּא מִפְּנֵי שְׁלֵא הִיָּה לוֹ אֶז מַה לְהִבִּיא, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ (סוטה יג, א) עַל הַפְּסוּק (משלי י, ח) חֲכָם לֵב יִקַּח מְצוֹת, שְׁפָל יִשְׂרָאֵל עָסְקוּ בְּבִזַּת מְצָרִים, וְהוּא עָסְק בְּעֲצָמוֹת יוֹסֵף. וְהֵלֵא

כו ע"ב), מִדַּת אַבְרָהָם וְיִצְחָק (שם ח"א, וישלח קסט ע"א), אֲוִרְיָאֵל נִגְדַת קְרִשְׁתָּ יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם^כ, וְהַקְרִיָּאָה גַם כֵּן שְׁיֻפִיעַ בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל קְרִשְׁתָּ הַשְּׁלוֹשָׁה אָבוֹת.

וְעַל יְדֵי הַקְרִיָּאָה, לְשׁוֹן חֲבָה, זֹכֵין יִשְׂרָאֵל לְדַבְרֵי תוֹרָה מְצַד ה' יִתְבָּרַךְ. שְׁפָל הָאָבוֹת, קְדָשְׁתֶּם דְּבָרֵי תוֹרָה. אַבְרָהָם, בּוֹ הִתְחִיל הַדְּבָרֵי תוֹרָה^כ, יְהִי אֹר (בראשית א, ג) זֶה אַבְרָהָם (בר"ר ב, ג). וְיִצְחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אֲוִרְיָאֵל מְסֻטְרָא דְגְבוּרָה^כ קָא אֲתִיָּא (זוהר ח"ג, קדושים פ ע"ב). וְיַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, תַּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב (מיכה ז, כ), אֶמֶת זֶה תוֹרָה (ברכות ה, ב).

אָבֵל לְהַתְּבוֹנֵן, שְׁיַכְנֵס לְלֵב, בִּינָה לְבָא, הוּא יִפְתַּח לְבַנּוּ בְּתוֹרָתוֹ, זֶה צְרִיף הָאָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל מִעֲצָמוֹ, וְלְהַתְּפַלֵּל לַה' יִתְבָּרַךְ, הוּא יִפְתַּח לְבַנּוּ וְכוּ'. וְאֶז זֹכָה שְׁיַכְנֵסוּ הַדְּבָרֵי תוֹרָה לְלֵב וְיִאִירוּ בְּלִבּוֹ, וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ. **וְשִׁבְתָּ**, יֵשׁ בּוֹ הַשְּׁפָעָה מִתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, כְּמוֹ שְׁאָמְרָנוּ מִכְּבָרֵינוּ,

ד"ה וכתר תורה; וכתר כהונה). כד. ראה זוהר (ח"ג, במדבר קיח ע"ב), שם איתא שאוריאל מצד מזרח ("אוריאל בקדמיתא"), שהוא כנגד התפארת, מידתו של יעקב (זוהר ח"א, ויצא קנו ע"ב). כה. ראה ע"ז (ט, א): "שני אלפים תורה מאימתא?... אלא מ'זאת הנפש אשר עשו בחר' (בראשית יב, ה)". כו. היא מידתו של יצחק כנודע (ראה זוהר ח"ג, פנחס רמה ע"א). כז. ראה מש"כ רבינו (יתרו סוף אות ג). א. "רבי תנחומא פתח: (משלי כ, טו) 'יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת'. בנוהג שבעולם, אדם יש לו זהב וכסף, אבנים טובות ומרגליות, וכל כלי חמדה שבעולם, וטובה ודעת אין בו, מה קנייה יש לו? מתלא (משל) אמר: 'דעה קנית מה חסרת, דעה חסרת מה קנית'. 'יש זהב' – הכל הביאו נדבתן למשכן וזהב... 'רב פנינים' – זו נדבתן של נשיאים... 'וכלי יקר שפתי דעת', לפי שהיתה נפשו של משה עגומה עליו, ואמר: הכל הביאו נדבתן למשכן, ואני לא הבאתי. א"ל הקב"ה: חייך, שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל, שמכולן לא קרא הדיבור אלא

אָמְרוּ זְכוּרֵנִים לְבִרְכָה², שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִנְחַת עֲנִי נֶפֶשׁ, כָּאֱלוֹ הַקָּרִיב נִפְשׁוֹ.

אָמְנָם הָעֲנִיָּן הוּא, שֵׁשׁ שָׁנֵי כְּתָרִים, כְּתָר מְלָכוֹת וְכְתָר כְּהֵנָּה. וְזֶהוּ יֵשׁ זֶהָב, הוּא מְלָכוֹת, שֶׁמְרַמֵּז עַל הַשְּׁלָחַן בַּצָּפוֹן, וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ¹, דִּזְרַר שֶׁל שְׁלָחַן הוּא כְּתָר מְלָכוֹת, וְכִמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לו, כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. וְהִינִי בְּחֵינַת הַיְרָאָה וְהַצְּמֻצוּם³, שֶׁעַל זֶה רָמְזוּ זְכוּרֵנִים לְבִרְכָה (ב"ב כה, ב) הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּינָ. הִינֵנו מִי שֶׁהוּא בְּבְחֵינַת צָפוֹן, בְּיְרָאָה גְדוּלָה וְצְמֻצוּם בְּעֻצְמוֹ, זוֹכֶה לְעֵשִׂירוֹת בְּפֶעַל, מִפְּנֵי שִׁירָא שְׁלֵא יִקְלָקֵל לוֹ הָעֵשִׂירוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁלְמָה⁴ רֵאשׁ וְעֵשֶׂר אֶל תִּתֵּן לִי פֶן אֲשַׁבֵּעַ וְגו', וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְעֵשִׂירוֹת.

וְהוּא מִדַּת מְלָכוֹת, הַפְּלָגַת הַיְרָאָה וְהַהֲכַנְעָה בְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ מִלֵּךְ פִּינּוֹן שֶׁפָּרַע, שׁוֹב אֵינֵנו זוֹקֵף. וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם עֵשִׂירוֹת זֶהָב בְּפֶעַל גַּם כֵּן, כְּמוֹ

שֶׁאֲמָרוּ (הוריות ט, א) יֵצֵא הַנְּשִׂיא שֶׁאֵינֵנו כָּא לִיְדֵי עֲנִיּוֹת⁵. וְהוּא הַיְרָאָה שֶׁבְּלֵב, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ⁶ עַל הַפְּסוּק וְלֵב אֵינֵנו מִי שֵׁשׁ בּוֹ וְכו', וְאֵינֵנו בּוֹ יְרָאת שְׁמִים, וְכִדְאִיתָא בְּסִפּוֹר יִצְיָרָה (פ"ו מ"ז) הֵלֵב בְּאֵיבָרִים כְּמִלְךָ בְּמַדִּינָה⁷.

וְרַב פְּנִינִים הוּא נֶגֶד כְּתָר כְּהֵנָּה, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ (הוריות יג, א) יִקְרָה הֵיא מִפְּנִינִים (משלי ג, טו), מִכֵּהֵן גְּדוּל שֶׁנֶּכְנַס לְפָנָי וְלִפְנֵים. וְכֵן הָיָה בְּפֶעַל שֶׁהֵבִיאוּ פְּנִינִים, דְּהוּא אֲבָנִים טוֹבוֹת, לְבִגְדֵי כֵהֵן גְּדוּל. וְהוּא בְּחֵינַת חֲכָמָה שֶׁבְּמוֹחַ, דְּהֵיא הַנְּשִׂמָה שֶׁבְּמוֹחַ, שֶׁאֵינֵנו בָּהּ פָּגַם וְקָלְקוּל לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ (ברכת אלהי נשמה) נְשִׂמָה שֶׁנִּתְּתָ בִּי טְהוֹרָה הֵיא⁸.

וְזֶהוּ בְּחֵינַת אֲהָרָן הַכֹּהֵן, שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שׁוּם חֲטָא וְעוֹוֹן, כִּי גַם הַחֲטָא שֶׁל מִי מְרִיבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כ, יב) יֵעַן לֹא הָאֲמַנְתֶּם בִּי בְּלִשׁוֹן רַבִּים, אֵיתָא

למשה, ויקרא אל משה' (ויקרא א, א) "ויקרא א, ו). ב. "אמר ר' יצחק: מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה 'נפש' (ויקרא ב, א)? אמר הקב"ה: מי דרכו להביא מנחה? עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני' (מנחות קד, ב). ג. "אמר רבי יוחנן, שלשה זירים הן: של מנחה, ושל ארון ושל שלחן. של מנחה – זכה אהרן ונטלו, של שלחן – זכה דוד ונטלו, של ארון – עדיין מונח הוא, כל הרוצה ליקח, יבא ויקח. שמה תאמר פחות הוא? תלמוד לומר (משלי ח, טו): 'בי מלכים ימלכו' (יומא עב, ב). ד. זהב מצד מידת הגבורה (תיקו"ז כד, סט ע"ב), וגבורה מצד היראה (זוהר ח"ג, בהר קט ע"ב). ה. "שוא ודבר פֶּזֶב הִרְחַק מִמֶּנִּי רֵאשׁ וְעֵשֶׂר אֶל תִּתֵּן לִי הִטְרִיפְנִי לָחֶם חֲקִי: פֶּן אֲשַׁבֵּעַ וְכַחֲשֵׁי וְאֲמַרְתִּי מִי ה' וּפֶן אֲגַרֵּשׁ וְגִנְבֹתִי וְתַפְשֵׁי שֵׁם אֱלֹהִי" (משלי ל, ח-ט). פרש"י: "פֶּן אֲשַׁבֵּעַ – מתוך עושר, וכחשתי בהקב"ה מרוב גאוה...". ו. "תנו רבנן: אלו ברכות שאדם שוחה בהן... כהן גדול – תחלת כל ברכה וברכה, המלך – כיון שכרע, שוב אינו זוקף, שנאמר (מ"א ח, נד): ויהי בכלות שלמה להתפלל וגו', קם מלפני מנחה ה' מְכַרַע עַל בְּרִכּוֹ" (ברכות לד, א). ז. פרש"י: "נשיא – שאין על גביו שום אדון אלא ה', דהיינו מלך, ומלך לעולם עשיר הוא". ח. "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי דכתיב (משלי יז, טז): 'למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב איך, אוי להם לשונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה ואין בהן יראת שמים' (יומא עב, ב). ט. לפנינו מובא: "גלגל בשנה כמלך במדינה, לב בנפש כמלך במלחמה". וראה זוהר (ח"ג, נשא קכו ע"ב). י. כידוע בשם האר"י, שכשארם

בְּזֶה, שְׁלֵא הָיָה לוֹ שִׁיכוּת לְזֶהָב וּלְפָנִינִים, דְּהִינּוּ מַלְכוּת וּכְהֵנָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר לוֹ (שְׁמוֹת ג, ה) אֵל תִּקְרַב הָלֵם, אֵין הָלֵם אֶלָּא מַלְכוּת, אֵין הָלֵם אֶלָּא כְּהֵנָה (שְׁמו"ר ב, ו). וְעַל זֶה נֹאֲמַר לוֹ כְּלִי יָקָר שִׁפְתֵי דְעֵת, מִתְּלָא אָמַר, דְּעָה קְנִיַתָּ מָה חֶסֶרְתָּ. כִּי בְּחִינַת מַלְכוּת בְּעֶצְמָהּ, שְׁהוּא הַבִּינָה שְׁבִלְב (הַקְדַּמַת תִּיקו"ז, יז ע"א), יוֹכַל לְאַרְע בְּהָ קַלְקוּל עַל יְדֵי הַלֵּב כְּסִיל, וְכְמוֹ שְׁמַצְיָנוּ בְּמַלְכִים שְׁלֵא הָיוּ כְּשׁוֹרָה.

וְגַם לְבְּחִינַת הַכְּהֵנָה, שְׁהוּא הַחֲכָמָה שְׁבַמּוֹחַ (שם) בְּלִבְדָּ, יוֹכַל גַּם בֵּין לְהַתְּהוּוֹת עוֹד אֵיזָה קַלְקוּל עַל יְדֵי הַלֵּב, שְׁמַמְנוּ תוֹצְאוֹת חַיִּים (עפ"י מִשְׁלֵי ד, כג) לְהַמּוֹחַ טו. רַק שְׁרֵשׁ הַקְּיוּם הוּא עַל יְדֵי הַדְּעֵת, שְׁמַחְבֵּר הַחֲכָמָה שְׁבַמּוֹחַ עַם

עַל זֶה בְּמִדְרָשׁ¹⁰ הַמְּשַׁל לְבַעַל חוֹב שְׁבָא לְטַל גְּרָנוּ שֶׁל לִוְהָ, וְנִטַּל שְׁלוֹ וְשֶׁל שְׁכָנוֹ. כִּי בְּאַמַּת עַל אֶהְרֵן לֹא הָיָה שׁוּם חֶטָּא גַם בְּמִי מְרִיבָה.

וְכְמוֹ כֵּן נֹאֲמַר בְּפִהֵן הַמְּשִׁיחַ¹¹ כִּי יַחֲטֵא לְאַשְׁמַת הָעַם, כִּי גַם הַשׁוֹגֵג שְׁאַרְע לוֹ, הוּא אֵינוֹ כְּשֹׂאֵר אֲנָשִׁים, שְׁנֹאֲמַר¹² וְהֵאלֹהִים אֲנָה לִידוֹ, מִסְּבָתוֹ, רַק סְבַת הַפִּהֵן הוּא מְאַשְׁמַת הַצְּבוּר. וְלִכֵּן לֹא נֹאֲמַר בְּקִרְבָּן שְׁלוֹ, וְנִסְלַח לוֹ מִחֶטְאָתוֹ אֲשֶׁר חֲטֵא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר בְּכֵלָם. וְהַרְמַבֵּן הַקְּדוֹשׁ עָמַד בְּזֶה, וְכַתְּבִי שְׁהוּא מְפָנִי שְׁלֹרֵב מַעֲלָתוֹ, לֹא נִגְמַר בְּזֶה הַפְּפָרָה. וַיֵּשׁ לוֹמַר כְּדִבְרֵינוּ, מְפָנִי שְׁאֵין לוֹ צַרְף בְּכַפְּרָה, מְפָנִי שְׁהַחֲטֵא לֹא הָיָה מְצָדוֹ.

וְעַם כָּל זֶה, וְכִלֵּי יָקָר שִׁפְתֵי דְעֵת¹³, כִּי מַשָּׂה רַבְּנוּ עֲלָיו הַשְּׁלוּם הָיָה מְצָר

חוטא, הנשמה מסתלקת ממנו. ראה בספר עץ הדעת טוב למהרח"ו (כי תצא ד"ה ועל דרך רמז). ומשכן הנשמה במוח, כדאיתא בעץ חיים (שער ב ענף א). יא. "ולמה נתפש אהרן, שנאמר (במדבר כ, יב): ויאמר ה' אל משה יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, משל לבעל חוב שבא ליטול גורנו של לוה, ונטל שלו ושל שכנו. אמר לו הלוה: אם אני חייב, שכני מזה חטא? אף כך אמר משה רבינו: אני הקפדתי, אהרן מזה חטא. לפיכך הכתוב מקלסו (דברים לג, ח): זללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו על מי מריבה" (במ"ר יט, ט). פירש מהר"ו: "עשית עמו ריב כאילו חטא, ושתק וקיבל". יב. "אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת" (ויקרא ד, ג). יג. "ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו ושמתו לך מקום אשר ינוס שמה" (שמות כא, יג). יד. "ולא הזכיר בחטאת כהן המשיח וזכר עליו ונסלח לו", כאשר הזכיר בשאר החוטאים (עפ"י ויקרא ד, לא; ד, לה). בקהל ובנשיא ובהדיוט, אולי לרוב מעלתו לא יתכפר ונסלח לו לגמרי עד שיתפלל ויתחנן לאלהיו, כי מלאך ה' צבאות הוא, וצריך להיותו נקי וטהור ידים" (רמב"ן ויקרא ד, ב ד"ה ולא הזכיר). טו. וראה מש"כ רבינו (וילך ושבת תשובה, סוף אות ו): "אמנם בבחינת חכמה, שהוא במוח, ששם משכן הנשמה, הגם שגם על זה נאמר: נשמה שנתת בי טהורה היא, ולא יארע לה שום פגם בעצם. אבל מפני שמשכן הרוח הוא בלב, ושם יש שני חללים, גם מלב כסיל לשמאלו, שבא מדם שבנפש, והיצר הרע יושב על שני מפתחי הלב לפתות לאדם. ומזה מגיע הקלקול גם להחכמה שבמוח... היינו שמהלב נמשך

ג.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה (ויקרא א, א). בַּזְהָר
הַקְדוֹשׁ, רַבִּי חֵיָא פָּתַח וְאָמַר
(שה"ש ה, א) בָּאתִי לְגַנִּי אַחֲוֹתִי כָּלָה
אַרְיֵיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי אַכְלֵתִי יַעֲרִי עִם
דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי אֶכְלוּ רַעִים
וּגְוִי. מֵאֵן דְּמוֹמֵן לְאַחְרָא, כַּד מְזוּנָא
מִתְתַּקֵּן קָמִיָּה. בְּתַר דְּאִיָּהּ אֶכְלָה, הֵיאֵךְ
יִזְמִין לְאַחְרָא. וְהֵיאֵרֵךְ בַּזְהָר הַקְדוֹשׁ
וְלֹא בְּאֵר תְּרוּצוּ.

אֵךְ הַמְכּוֹן בְּמָה שְׁאָמְרוּ (זוהר שם, ד
ע"א), רַבִּי יִצְחָק אָמַר, לֹא אֲזִדְוּוּנָא
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא
בְּזַמְנֵין דְּאֵלִין שִׁית אַתְרוּוּן, מִשְׁקִיו
דְּנַחְלָא דְלֹא פֶּסֶק. וְהֵינּוּ דְמִפְּרֵשׁ בְּאֵתִי
לְגַנִּי עַל הַמִּשְׁכָּן, וְהֵינּוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

וּבַזְהָר הַקְדוֹשִׁי מֵאֵן עֲדוּת, כְּמָה דְאֵתִי
אָמַר שְׁבֻטֵי יְהוּדָה עֲדוּת וּגְוִי, אֵלִין
תְּרִין אַתְרוּוּן סְהַדִּין סְהַדוּתָא בְּכָל אֶתֶר
וְכוּ. וְהֵינּוּ לוחות שְׁנִיּוֹת שְׁפוּלְלִין גַּם

הַרְצוֹן שֶׁבְּלִבִּי. וְעַל יְדֵי זֶה הוּא נִשְׁמָר,
שְׁלֹא יִתְקַלְקַל גַּם בְּחֵינַת הַחֲכָמָה, כְּמוֹ
שְׁנֵאָמַר (מלאכי ב, ז) שְׁפָתַי כֹּהֵן יִשְׁמְרוּ
דַּעַת. וְזֶהוּ עֵקֶר פֶּתַח מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ
הַשְּׁלוֹם, בְּחֵינַת הַדַּעַת (זוהר ח"ב, פְּקוּדֵי
רַכָּא ע"א), שֶׁהוּא פֶּתֶר תּוֹרָה, וְעַל יְדֵי
דִּיקָא נִתְקַיֵּם הַפֶּתֶר פְּהִינָה.

וְזֶהוּ הַדְּרוֹשׁ עַל וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה,
כְּדֹאֵיתָא בְּמִדְרָשׁ, שְׁעָמַד לוֹ מִן
הַצַּד. כִּי סִפֵּר וַיִּקְרָא נִקְרָא תּוֹרַת כְּהֵנִים,"
מִפְּנֵי שְׁכָל עֲנִיּוֹ מִקְרַבְנוֹת וְעַרְכִּין,
שֶׁהוּא שֵׁיךְ לְכְהֵנִים דְּוָקָא. וְחָשַׁב מֹשֶׁה
רַבְּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, שְׁאִין לוֹ שׁוֹם שְׁיָכוּת
לְבַחֲיִנָּה זוּ. עַל זֶה נֶאֱמַר כָּאֵן דִּיקָא
(ויקרא א, א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, לְהוֹדִיעַ לוֹ
שְׁעָקֶר עֲנִין קְדֻשַׁת תּוֹרַת כְּהֵנִים נִשְׁתַּלֵּם
וְנִתְקַיֵּם דִּיקָא עַל יְדֵי בְּחֵינַתּוֹ, שֶׁהוּא
בְּחֵינַת הַדַּעַת, הַמְקַשֵּׁר הַמוֹחַ עִם הַלֵּב,
וְכַדְבְּרֵינוּ הֵנ"ל.

תוצאות חיים להמוח". טז. ראה קהלת יעקב (ערך דעת). יז. "...בים עמד לו מן הצד, אמר לו הקב"ה (שמות יד, טז): ואתה הרם את מטך ובקעהו, לומר שאם אין אתה בוקעו, אין אחר בוקעו... באהל מועד עמד לו מן הצד, א"ל הקב"ה: עד מתי את משפיל עצמך, אין השעה מצפה אלא לך, תדע לך שהוא כן, שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה, (ויקרא א, א) ויקרא אל משה" (ויקרא א, ה). יח. ראה למשל מנחות (מד, ב). א. "בתיב (שה"ש ה, א): אַכְלֵתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי" (הרי שכבר אכל את הסעודה), לְבָתֵר (שם): אֶכְלוּ רַעִים' (אח"כ מזמינם לאכול). מאן דְּמוֹמֵן לְאַחְרָא, כַּד מְזוּנָא מִתְתַּקֵּן קָמִיָּה, בְּתַר דְּאִיָּהּ אֶכְלָה, הֵיאֵךְ יִזְמִין לְאַחְרָא? (אחר שאכל, איך יזמין לאחר לאכול) (זוהר ח"ג, אמור ג ע"ב). ב. כלומר גני' הוא המשכן, בחינת כנסת ישראל, בחינת מלכות. גן בחינת מלכות (זוהר ח"א, בראשית כו ע"א). ג. "אֶלָּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֲדוּת" (שמות לח, כא)... כְּמָה דְאֵתִי אָמַר (תהלים קכב, ד): 'שְׁבֻטֵי יְהוּדָה לִישְׂרָאֵל'. שְׁמָא דָּא אִיָּהּ עֲדוּת לִישְׂרָאֵל... אֵלִין תְּרִין אַתְרוּוּן סְהַדִּין סְהַדוּתָא בְּכָל אֶתֶר... וּבְגִין כִּי מִשְׁכַּן הָעֲדוּת, מִשְׁכַּנָּא דְהָאֵי עֲדוּת" (זוהר ח"ב, פְּקוּדֵי רַכָּא ע"ב). ושתי אותיות י"ה הן בחינות חכמה

כֵּן תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ
בְּשִׁמוֹת רִבְיָהּ, וְהֵם שְׁתֵּי עֲדוֹת יָהּ,
חֲכָמָה וּבִינָה, שֶׁהוּא מִבֵּין דְּבַר מִתּוֹךְ
דְּבַר (חגיגה יד, א), דִּהְיִינוּ תּוֹרָה שְׁבַעַל
פֶּה.^ה

וּמִפְּרִישׁ אֲרִיתִי מוֹרֵי וּגוֹ', עַל שֵׁשׁ
הַקְּצוּוֹת, וְהֵינּוּ דָר' כּוֹלֵל
כָּל שֵׁשׁ הַמִּדּוֹת, וּמִקֵּדָם אֵלַיִן שִׁית
אֲתַרְוּן מִשְׁקִיו דְּנַחְלָא דְלֵא פֶסֶק". וְהוּא
כַּעֲיִן מַה שְׁמוּבָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ (ח"ב, יתרו
פח ע"א) וְהֵאֵי יוֹמָא^ט מְלֵא רִישִׁיה דְּזַעִיר
אֲנַפִּין מִטְּלָא דְנַחֲתִית מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא,
וְאֵטִיל לְחַקְלָא תַּפּוּחִין קְדִישִׁין, שְׁמִקְדָּם
אֵילָן שִׁית אֲתַרְוּן, דְּמְלֵא רִישִׁיה דְּזַעִיר
אֲנַפִּין מִטְּלָא דַּעֲתִיקָא.

וּמִזְבִּיר אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי שְׁתִּיתִי יֵינִי.
הָאֲכִילָהּ, שֶׁהוּא לְכוּ לְחַמוּ

בְּלַחֲמֵי (משלי ט, ה), נִהְמָא דְתּוֹרָה
שְׁבַכְתָּב. שְׁתִּיתִי יֵינִי, יֵינָא דְאֲוִרִיתָא
דְּבַעַל פֶּה, כְּמוֹ שְׁמוּבָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ
(ח"ג, עקב רעא ע"ב). וְאַחַר כֵּן אֵטִיל לְחַקְל
תַּפּוּחִין קְדִישִׁין.

וְצִרְיָהּ לַהֲיוֹת הַהִמְשָׁכָה גַם כֵּן
מִחֲכָמָה וּבִינָה, שֶׁהוּא חֲכָמָה,
קִדְשׁ עֲלָאָה (שם, האזינו רצו ע"א), וּבִינָה,
מִבֵּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר. וְהֵינּוּ הַתּוֹרָה
שְׁבַעַל פֶּה הַפְּלוּל בַּתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, כְּמוֹ
שֶׁהִיוּ אֲלֵמְלָא חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁלֵא הָיָה
נִתֵּן לָהֶם אֵלָא חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה, כְּמוֹ
שְׁאָמְרוּ בְּנִדְרִים^א. וְאִזּוּ הָיָה כָּל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל מְשִׁיג הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה הַפְּלוּל
בְּחֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה^ב.

וְזָהוּ אֲכָלוּ רַעִים לְעֵלָא^ג, הֵינּוּ חֲכָמָה
וּבִינָה, תְּרִין רַעֲיִן דְּלֵא מִתְּפָרְשִׁין

ובינה, די' של שם הוי"ה – חכמה, וה' ראשונה של שם הוי"ה – בינה (זוהר ח"ג, פנחס רנח ע"א). ד'. אמר
לו הקב"ה (למשה): אל תצטער בלוחות הראשונות, שלא היו אלא עשרת הדברות לבד, ובלוחות השניים
אני נותן לך שיהא בהם הלכות, מדרש ואגדות" (שמו"ר מו, א). ה. כן איתא בזוהר (ח"ג, פנחס רנו ע"א),
שתורה שבכתב מסטרא דחסד, שבאה מחכמה, ותורה שבע"פ מסטרא דגבורה, שבאה מבינה. וראה מש"כ
רבינו (נשא, סוף אות יט): "ובינה, פירוש שמבין דבר מתוך דבר, והוא גם כן בחינת תורה שבעל פה, שמבין
מתוך החכמה, שהוא תורה שבכתב". ו. רבי יצחק, המובא בזוהר בד"ה אך המכוון. ז. דהיינו ששת
הדברים הנזכרים בפסוק: מורי, בשמי, יערי, דבשי, ייני, חלבי, שהם בחינת ו' קצוות של התפארת. שהם
הספירות חג"ת נה"י (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד ויסוד). בחינת ז"א (זוהר ח"ג, פנחס רנח ע"א), כמבואר
בעץ חיים (שער ה פ"ה). ח. דהיינו שהו' קצצות של בחינת תפארת, מורוים מהשקאת הנחל שאינו
פוסק. ט. היינו בשבת, כדאיתא בזוהר שם. י. כלומר, דבחינת זעיר אנפין שהוא הו' קצוות, מקבלת שפע
מעתיקא קדישא (בחינת כתר), שהוא נחלא דלא פסק, ונותנת לחקל תפוחין קדישין, בחינת מלכות (זוהר
ח"ב, יתרו פח ע"ב). יא. "אמר רב אדא ברבי חנינא: אלמלא חטאו ישראל, לא ניתן להם אלא חמשה חומשי
תורה וספר יהושע בלבד, שערכה של ארץ ישראל הוא, מאי טעמא? (קהלת א, יח) 'כי ברוב חכמה רב כעס'"
(נדרים כב, ב). יב. ראה להלן הערה יז. יג. "אכלו רעים" – לעילא, 'שתו ושכרו דודים' – לתתא... מאן
אינון לעילא... דא אתר עלאה (דהיינו אבא ואמא, חכמה ובינה), דאינון באחדותא, בחדוותא, דלא מתפרשין
לעלמין, אלין אקרין רעים (שהם ביחוד תדיר, ואינם נפרדים לעולם, ולכן נקראים רעים)... 'שתו ושכרו
דודים' – אלין אינון לתתא (בחינת קודשא בריך הוא ושכינתיה, ז"א ונוקבא) דאקרין דודים לזמנין דיען

לְעֵלְמִין בְּאֲחֻדוֹתָא בְּחֻדוֹתָא. וְזֶהוּ אֲכָלוּ רְעִים, נִהְמָא דְאוּרִיתָא דְבִכְתָּב, חֲמֵשׁ פְּעָמִים אוּרְהָ כְּנִגְדַּח חֲמֵשָׁה חֲמֵשֵׁי תוּרְהָ (בר"ר ג, ה). וְכָלוּל בְּהֶם הַתּוּרְהָ שְׁבַעַל פָּה, מִבֵּין דְּבַר מֵתוּךְ דְּבַר, וְזֶהוּ חֲמֵרָא דְמִנְטְרָא, וּמְשׁוּם הָכִי כְּתִיב בְּהוּ אֲכִילָה. שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים אִינוּן לְתַפָּא, וְהֵיִינוּ זְווג קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ. וְזֶהוּ שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ, שְׁהִיא יֵינָא דְאוּרִיתָא דְבַעַל פָּה, שְׁהוּא מְלָכוּת פָּה תוּרְהָ שְׁבַעַל פָּה קְרִינֵן לָהּ (הַקְדַּמַּת תִּיקוּז, יז ע"א). וְהוּא לִיחֻת שְׁנִיּוֹת, שְׁכָלוּל בְּהֶם מְדַרְשׁ הַלְכוּת וְאַגְדוֹת, וְהֵיִינוּ הַתּוּרְהָ שְׁבַעַל פָּה, שְׁהוּא הָרַב חֲכָמָה הַבְּאָה לְתַמְנֵן הָרַב כְּעַס.

וְאַחַר כֵּן בְּזִהַר הַקְדוּשׁ (ח"ג, ויקרא ד ע"ב) רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח (ש"ה"ש ב, יב) הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאַרְץ עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוּל הַתּוּר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, עֵדָן לְאַעְקָרָא שְׁלִטְנוּתָא דְרַבְרַבִּי עֲמִין, דְּלֹא יִשְׁלֹטוּ בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל בְּשַׁעְתָּא דְאַתְקַם מִשְׁכָּנָא.

וְהֵיִינוּ כָּל קְלָפוֹת הַשְּׁבָעִים אַמּוֹת שְׁכָלוּלִים בְּקְלַפַּת אָדוּם וְיִשְׁמַעְאֵל, שְׁלוֹשִׁים וְחֲמֵשׁ מִיַּמִּינָא

וְשְׁלוֹשִׁים וְחֲמֵשׁ מִשְׁמָאלָא י". וְכִשְׁהוּקַם הַמְשָׁכֵן, עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, לְזַמֵּר וּלְעַקֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַקְּלָפוֹת, וְהֵם אֶחָד עִם שְׁעָבוּד מְלָכוּיּוֹת, וְיִתְבַטְּלוּ כָּל כּוֹחוֹת הָאֲמוֹת גַּם כְּנִי".

וְקוּל הַתּוּר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, וּמְדַקְדֵּק הַזִּהַר הַקְדוּשׁ (ש"ס) לְמָה לֹא כְּתִיב נִשְׁמַע בְּאַרְץ. וּמְפָרֵשׁ, בְּאַרְצֵנוּ, דָּא אַרְץ דְּלִתְתָּא, דְּאַחְסֵנוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדָא דִּיהוֹשֻׁעַ. וְהֵיִינוּ תוּרְהָ שְׁבַעַל פָּה, שְׁעַקְרָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל י", כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (ישעיהו ב, ג) כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוּרְהָ וּדְבַר ה' מִירוּשָׁלַיִם. וְשֵׁם הָיָה לְשַׁבַּת הַגְּזִיּוֹת, שְׁמִמְנָה יוֹצֵאָה תוּרְהָ לְכָל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּסִנְהֶדְרִין (פו, ב).

וְזֶהוּ שְׁדַקְדֵּק דְאַחְסֵנוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדָא דִּיהוֹשֻׁעַ, שְׁיִהוֹשֻׁעַ הָיָה הָרֵאשׁוֹן שְׁחֲבַר סֵפֶר אַחַר תוּרְהָ שְׁבַכְתָּב, וּבְגִמְרָא אֲמָרוּ" שְׁאֵלְמָלָא חֲטָאוּ, הָיָה נוֹתֵן לָהֶם גַּם סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ, שְׁעַרְפָּה שֶׁל אַרְץ יִשְׂרָאֵל הוּא. וְהֵיִינוּ חֲלָק כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּתוּרְהָ שְׁבַעַל פָּה, וְהָיָה כָּל אֶחָד מְכִיר וּמְשִׁיג חֲלָקוֹ בְּתוּרְהָ שְׁבַעַל פָּה, הַכָּלוּל בְּתוּרְהָ שְׁבַכְתָּב". וְכֵן כְּתִיב בְּזִהַר הַקְדוּשׁ (ח"ב, תְּרוּמָה קלז ע"ב), דְּמָה

(שַׁמְתִּיחִידִים רַק בּוּמְנִים יְדוּעִים)... "זוהר ח"א, ויקרא ד ע"א). יד. פִּרְשׁ הַרְמ"ז עַל הַזוּהַר (כִּי תִשָּׂא, קֶפֶט ע"ב ד"ה וְשׁוֹשְׁנָה), שֶׁהֵם שׁוֹרֵשׁ קְלִיפַת הַשְּׁבָעִים אֲמוֹת שֶׁנִּתְחַלְקוּ ל"ה לִימִין וּל"ה לְשִׁמְאֵל, ל"ה מִימִין נֶאֱחָזִים בִּישְׁמַעְאֵל שִׁיבָא מֵאַבְרָהָם, וּל"ה מִשְׁמַאל נֶאֱחָזִים בְּעֵשׂוֹ שִׁיבָא מִיִּצְחָק. טו. רֵאָה תִיקוּז" (כד, סט ע"א): "דְּקְלִיפִין אִינוּן אֲמוֹת הָעוֹלָם". וּבַחֲסַד לְאַבְרָהָם (מַעֲיָן ז נהר כז) בִּיאַר שְׁכָאֲשֵׁר יוֹבְטְלוּ הַקְּלִיפּוֹת, לַעֲת"ל, בּוּזְמַן הַתִּיקוּן, גַּם הַחֲלָק הֵרַע שְׁבָאוֹמוֹת הָעוֹלָם יִתְבַטֵּל, עֵי"ש בְּאוּרְךָ. טז. "אַרְץ יִשְׂרָאֵל שֶׁל מִטָּה, נִגְדַּח אַרְץ יִשְׂרָאֵל שֶׁל מַעֲלָה. וְאַרְץ יִשְׂרָאֵל שֶׁל מַעֲלָה הוּא סוּד תּוּרָה שְׁבַעַל פָּה" (ש"ה, פֶּרֶשׁת וּזְאת הַבְּרָכָה, תּוּרָה אֹר, אוֹת יב). וְרֵאָה עוֹד מִש"כ רַבִּינוּ (חֲנוּכָה, אוֹת ב ד"ה וְזֶה מָה שְׁאָמְרוּ). יז. רֵאָה מִש"כ רַבִּינוּ (חֲזִי שְׂרָה,

אֵךְ הַעֲנִין הוּא, דְּהַ' בְּתַרְאָה^כ הוּא מְלָכוּת פְּהַ, תּוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ קְרִינִן לֵה (הַקְדַּמַּת תִּיקוּז, יז ע"א). וְתוֹרָה שְׁבַכְתָּב נִקְרָא תּוֹרָה, תּוֹר ה', שְׁתוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ כְּלוּל גַּם כֵּן בְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וּכְמוֹ ה' תַּתְּאָה שְׁהִיא אַחַר הוּא ו' שְׁבַשֵּׁם הַוּי"ה. וְתוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ קוּל הַתּוֹר, ה' מְקַדֵּם, וּמְקַבֵּל מֵתוֹר, לְשׁוֹן זָכַר, שְׁהִיא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב^כ. וְקוּל הַתּוֹר הוּא חֵיּוֹת דְּתוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ, קוּל אֲתִי לְדַבּוּר^כ (זוהר ח"ב, שְׁמוֹת ג ע"א), שְׁהוּא דְּבַר ה' זו הִלְכָה, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ בְּשֵׁבֶת (קלח, ב).

וְכָל זֶה פְּתִיחָה לְפָסוּק וּיְקָרָא אֵל מִשָּׁה, דְּכִיּוֹן שְׁנַגְמַר הַמְשָׁפֵן עַל יְדֵי ה' יתְבַרְךָ, דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת מ, לד) וּכְבוֹד ה' מְלֵא אֶת הַמְשָׁפֵן. וְזוּהוּי^כ פְּלַת מִשָּׁה,

שְׁאֲמָרוּ (אבות פ"א מ"א) מִשָּׁה קָבַל תּוֹרָה מְסִינִי וּמְסָרָה לִיהוֹשֻׁעַ, עַל תּוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ אֵיתָמַר, דְּאֵלוּ תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, הָא כְּתִיב (דברים לא, כה-כו) וַיֵּצֵאוּ מִשָּׁה אֶת הַלְוִיִּם וְגו' לְקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה, וְדָא לְלִיּוּאֵי אֲתַחְזִי.

וְאַחַר כֵּן אָמַר (זוהר ח"ג, ויקרא ד ע"ב), קוּל הַתּוֹר (שה"ש ב, יב), דְּא תּוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ, דְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב אֶקְרִי תּוֹרָה סְתָם, תּוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ אֶקְרִי תוֹר. וְאַף דְּתוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ נִקְרָא אוֹרָה, לְשׁוֹן נִקְבָה, וְתוֹרָה שְׁבַכְתָּב, תּוֹרָה אוֹר, לְשׁוֹן זָכַר^כ, וּכְמוֹ שְׁאֲמָרְנוּ^כ בְּפָרוּשׁ הַגְּמָרָא (מגילה טז, ב) אוֹרָה (אסתר ח, טז) זו תּוֹרָה, דְּתוֹרָה שְׁבַעַל פְּהַ מְקַבֵּל מֵתוֹרָה שְׁבַכְתָּב^כ.

אות ה ד"ה ואחר כך אמרו): "ועיקר תורה שבעל פה בארץ ישראל, כמו שאמרו (בר"ר טז, ד) שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חכמה כחכמת ארץ ישראל. והיינו דארץ, מדת מלכות (זוהר ח"א, לא ע"א), מלכות פה תורה שבעל פה. וזה שאמרו (גדרים כב, ב) אלמלא חטאו וכו' וספר יהושע בלבד, שערכה של ארץ ישראל הוא, והוא דשם בירר יהושע חלק כל אחד מישראל בתורה שבעל פה, ואלמלא חטאו, היה כל אחד מישראל משיג כפי חלקו, כל שורש תורה שבעל פה מחמישה חומשי תורה". יח. כן איתא בתיקו"ז (לג, עז ע"א), דתפארת, בחינת תורה שבכתב – נקרא אור, ושכינתא (מלכות), בחינת תורה שבעל פה – נקראת אורה. יט. ראה קדושת השבת (מאמר ז, אות ג ד"ה ובזמן ושנה): "ותורה שבכתב נקרא אור, לשון זכר, ותורה שבעל פה אורה, נוקבא. כידוע, דתורה שבכתב ושבעל פה הם סוד זכר ונקבה, שזו מקבלת ונשפעת מזו, ולית לה מגרמה כלום, ונקיה באה, רק מה שיונקת ומקבלת חכמה מתורה שבכתב, שהוא חכמתו יתברך שמו, דיהיב לחכימיך שיהכמו עוד להוסיף חכמה". כ. ראה של"ה (מסכת שבועות, תורה אור, אות נח): "בזה תבין ענין התורה שבכתב ותורה שבעל פה. כי קודם הוא התפארת ומלכות כנודע, בסוד משפיע ומושפע, כי שפע של תורה שבעל פה הוא מתורה שבכתב, וממנה יניקתה, להביא ראייה מתורה שבכתב. והתורה שבכתב בלשון זכר נאמרה, והיא משפעת לתורה שבעל פה...". כא. כמבואר בזוהר (ח"ג, פנחס רנח ע"א) שו' דשם הו"ה, בחינת שש הספירות, בחינת תפארת, בחינת תורה שבכתב, והיא בחינת זעיר אנפין, הזכר. וה' בתראה בחינת מלכות, בחינת תורה שבע"פ, והיא בחינת הנוקבא. כב. קול, בחינת תפארת, תורה שבכתב. ודיבור בחינת מלכות, תורה שבעל פה (זוהר שם). כג. "תָּא חֲזִי: פִּד נְחַת שְׁכִינְתָּא לְמִשְׁכְּנָא, כְּתִיב (במדבר ז, א): 'בְּלַת מִשָּׁה, חֶסֶר ו', בְּלַת מִשָּׁה וְדָא (השכינה), וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל רִזָּא דְּמַלְה, בְּלַת מִשָּׁה דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, וְכֵלְא חַד מְלָה, וְלִמְלָפָא עֲלָאָה אֲתָמַר. בִּינִן דְּאֲתַתְקַם מִשְׁכְּנָא, קָאִים מִשָּׁה לְבַר, אָמַר: לֹא אֲתַחְזִי לְמִיעַל אֲלָא בְּרִשׁוּתָא. מִיַּד (ויקרא א, א): וַיְקָרָא אֶל מִשָּׁה. מֵאֵן וַיְקָרָא? דָּא הוּאֵי דְּבֵיתָא

חֶסֶד ו', כִּלְת מִשֶׁה וְדָאִי. וְכֵן נִקְרָא שְׁבֵת
כִּלְת מְלֻכְתָּא (ב"ק לב, ב), וְזֶה שְׁאוּמְרִים
(שחרית של שבת) יִשְׁמַח מִשֶׁה בְּמִתְנַת
חֶלְקוֹ, שֶׁהוּא כִּלְת מִשֶׁה. וְלֹא יִכַּל מִשֶׁה
לְבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְגו' (שמות שם, לה),
וְהָדָא הוּא דְכְּתִיב (שה"ש ה, א) בְּאִתִּי לְגַנְי
וְגו', דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֶל מִשֶׁה, הֲהִיא כִּלְתָה
דְּכָל בֵּיתָא בְּרִשׁוּתָא דִּילָהּ. וְשְׁבֵת גַּם כֵּן
מְלֻכּוֹת פֶּה תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה^{כד}.

ד.

בְּרִיקְנָטִי רִישׁ פְּרִשָׁה זֹו (ויקרא א, א
ד"ה ובספר הזוהר), וְהִבֵּן, כִּי
בְּאִבְרָהָם נֶאֱמַר "וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל,
כִּי לֹא נִכְנַס בְּאֹהֶל, רַק בִּפְתַּח, אֲמַנָּם
בְּמִשֶׁה רַבְּנוּ עֲלִיו הַשְּׁלוֹם נֶאֱמַר^כ מֵאֹהֶל
מוֹעֵד, כִּי נִכְנַס בְּאֹהֶל וּמִשֶׁם נִסְתַּפַּל
בְּאִסְפַּקְלָרְיָא הַמְּאִירָה.
וְהִיָּינוּ דְאִבְרָהָם אֲבִינוּ עֲלִיו הַשְּׁלוֹם
גַּם כֵּן זָכָה. וְהו"א^ג, ו', תְּפַאֲרַת,

וְכַמוֹ שְׁנֶאֱמַר אַחַר נְסִיּוֹן הָעֵשִׂירִי,
(בראשית כד, א) וְאִבְרָהָם זָקֵן בָּא
בְּיָמִים, בְּיוֹמֵי עֶלְאִין, כְּמוֹ שְׁמוּבָא
בְּזִהְרָה הַקְּדוּשָׁה, וְזָכָה לְמִדַּת זָקֵן^ה. וְאִז
כְּתִיב (בראשית שם) וַה' בֵּרַךְ אֶת אֲבְרָהָם
בְּכָל, בַּת הַיְתָה לְאִבְרָהָם אֲבִינוּ, בְּכָל
שְׁמָה, בַּת יְהֵבָה לְאִבְרָהָם (זוהר שם, ויחי
ריט ע"א). וְהִיָּינוּ, שְׁאִז הַבְּטַח לֹו שְׁיִצְא
מִמֶּנּוּ כִּלְלָא דְכְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל מִכָּל
מְקוֹם לֹא נִכְנַס בְּאֹהֶל, רַק בִּפְתַּח.

אֲבָל בְּמִשֶׁה רַבְּנוּ עֲלִיו הַשְּׁלוֹם כְּתִיב
מֵאֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁהוּא הִיכְלָא

דִּילָהּ הִיא, הֲהִיא כִּלְתָה דְכָל בֵּיתָא בְּרִשׁוּתָא דִּילָהּ... " (זוהר ח"ג, ויקרא ד ע"ב). כד. דשבת בחינת מלכות,
בחינת כלה, כדאיתא בזוהר (ח"ב, בשלח סג ע"ב). וכן איתא בזוהר (ח"א, בראשית מז ע"א): "יִכְבֵּל אֱלֹהִים
בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי" (בראשית ב, ב), דָּא תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, דָּאִיהוּ יוֹם שְׁבִיעִי". א. "וַיִּרְא אֱלֹהֵי ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא
וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל בְּחַם הַיּוֹם" (בראשית יח, א). ב. "וַיִּקְרָא אֶל מִשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר"
(ויקרא א, א). ג. הַכּוּוּנָה שְׁאִבְרָהָם גַּם כֵּן זָכָה עַל יַדֵי בְרִית הַמִּילָה, לְהַתְּגַלוֹת מִבְּחִינַת אִסְפַּקְלָרְיָא הַמְּאִירָה
(זוהר ח"א, וירא צח ע"א). וּמִשֶׁכ "וְהוּא יוֹשֵׁב", בְּחִינַת וְהו"א, הוּא צִירוּף ו' דְּתַפְאֵרַת – בְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן, עִם
בְּחִינַת הו"א הַנְּעִלָם, בְּחִינַת כְּתֵר. ד. "וְהִיָּינוּ רְזָא דְתַנְיִין" וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל. מִשׁוּם דְּאִתְגַּלְיָא יו"ד, מֵאִי
קָא מִיִּירִי? אֵלָא אֲמַר רַבִּי יִצְחָק דְּהוּא אֲשֶׁרִי בְּגִלְוִיָּא דָּא, חֶסֶד בְּצַדִּיק. וְדָא הוּא פֶּתַח דְּמִשְׁכְּנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא,
מִשְׁמַע דְּכְּתִיב 'הָאֹהֶל, הָאֹהֶל הַיְדוּע' (זוהר ח"ב, בא לו ע"א). ה. כֵּן אִיתָא בְּזוּהַר (ח"א, חיי שרה קכט ע"א):
"כִּד הָוָה סִיב, וְעָאֵל בְּדְרָגִין עֲלָאִין פְּדָקָא חוּי, דְּכְּתִיב וְאִבְרָהָם זָקֵן, וְכִדִּין 'בָּא בְּיָמִים' בְּאִינוֹן יוֹמֵי עֲלָאִין,
בְּאִינוֹן יוֹמֵי יְדִיעָאן, בְּרָזָא דְמְהִימְנוּתָא". וְרָאָה מִשֶׁכ רַבִּינוּ (שבת הגדול, אות ט ד"ה וחג הפסח): "וְאִבְרָהָם
אֲבִינוּ מִרְכַּבָּה לְמִדַּת חֶסֶד וְגִדּוּלָהּ, וְהַתְּפַשְׁטוֹת הַחֶסֶד עַד עֲתִיקָא, וְהוּא הַרְאָשׁוֹן שׁוֹכֵה לְמִדַּת זָקֵן, דְּכְּתִיב
(בראשית כד, א) וְאִבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמִים, וּמִפְרֵשׁ בְּזוּהַר" בְּיוֹמֵי עֵילָאִין, וְהִיָּינוּ בְּשִׁלּוּשׁ רֵאשׁוֹנוֹת, שְׁנַתְּבַרַר
בְּמִדַּתוֹ עַד עֲתִיקָא". ו. בת, בְּחִינַת מְלֻכּוֹת (זוהר ח"ג, האזינו רצא ע"א), בְּחִינַת כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל (זוהר ח"ב,